

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

M. Maat (PvdA-GL)
(d.d. 10 maart 2025)

Nummer
4210

Onderwerp
Ontslagregeling discrimineert vrouwen in de politiek

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Op deze Internationale Vrouwendag 8 maart 2025 staan we stil bij het zorgwekkende feit dat vrouwenrechten wereldwijd onder druk staan. Ook in Nederland zijn de democratische rechten van vrouwen (en minderheden) nog steeds niet goed geregeld. De ongelijke rechtspositie van vrouwen leidt ertoe dat er belemmeringen zijn voor vrouwen om hun stem te laten horen en politiek actief te zijn en blijven. Vrouwen zijn dan ook structureel ondervertegenwoordigd in onze democratie.

Verschillende onderzoeken en adviezen wijzen op de rigide en ouderwetse ontslagregeling voor zwangere volksvertegenwoordigers als onnodige barrière, zie bijvoorbeeld een onderzoek van Stem op een vrouw. De ontslagregeling houdt in dat een zwangere volksvertegenwoordiger een verzoek kan doen om tijdelijk ontslagen te worden gedurende een periode van precies 16 weken. Een volwaardig zwangerschapsverlof voor volksvertegenwoordigers bestaat niet, en voor adoptie- en pleegouders, mantelzorgers etc. is überhaupt niets geregeld.

Het Adviescollege rechtspositie politieke ambtsdragers, dat op verzoek van de minister van BZK advies heeft uitgebracht, adviseert dan ook dringend de ontslagregeling te herzien en de verlofmogelijkheden uit te breiden, passend bij de moderne maatschappij. In de media is aandacht besteed aan de ouderwetse praktijk van ontslag, die ook in Zuid-Holland voor belemmeringen zorgt voor volksvertegenwoordigers die om verschillende redenen (ziekte, zwangerschap, mantelzorg) genoodzaakt zijn tijdelijk terug te treden. De GroenLinks-PvdA fractie blijft oproepen de ontslagregeling in samenwerking met de minister van BZK zo spoedig mogelijk te moderniseren.

1. *Deelt GS de opvatting dat representatie de kern vormt van onze vertegenwoordigende democratie?*

Antwoord

Ja, GS delen de opvatting dat er sprake moet zijn van een brede representatie van onze vertegenwoordigende democratie. Alleen dán kunnen de politieke vraagstukken immers vanuit elk perspectief belicht worden. Dat maakt dat iedere burger zich gehoord voelt en er een groter draagvlak is in de maatschappij voor de genomen politieke besluiten.

2. *Is GS op de hoogte van het advies verlof- en vervangingsregeling volksvertegenwoordigers en dagelijks bestuurders van het Adviescollege rechtspositie politieke ambtsdragers?*

Antwoord

Ja, GS zijn op de hoogte van dit advies.

3. *Deelt GS de conclusie van het Adviescollege dat de huidige ontslagregeling voor volksvertegenwoordigers barrières oplevert voor vrouwen (en andere doelgroepen zoals regenboogouders) die politiek actief willen zijn en blijven als volksvertegenwoordiger?*

Antwoord

GS zijn zich ervan bewust dat de huidige ontslagregeling mogelijk een barrière kan opleveren voor vrouwen en andere doelgroepen wanneer zij politiek actief willen zijn en blijven. Dat zit vooral in het feit dat een vrouwelijke volksvertegenwoordiger – wanneer zwanger – tijdelijk ontslag krijgt op verzoek. Dat is onrechtvaardig, omdat dagelijks bestuurders bij zwangerschap niet hoeven te verzoeken om tijdelijk ontslag. Conform artikel 44 van de Provinciewet kunnen Gedeputeerde Staten aan een gedeputeerde op diens verzoek verlof wegens zwangerschap en bevalling verlenen. Ook werknemers hebben de mogelijkheid bij zwangerschap hiervoor verlof aan te vragen; het dienstverband loopt gewoon door. GS erkennen dat als het gaat om het ouderschap, de huidige ontslagregeling geen rekening houdt met andere doelgroepen zoals regenboogouders.

4. *Is GS bereid om zich in te zetten voor het wegnemen van onnodige en/of discriminerende barrières voor volksvertegenwoordigers, zoals de ontslagregeling? En zo ja, welke mogelijkheden (bijvoorbeeld het Interprovinciaal Overleg) ziet GS om een spoedige modernisering van de ontslagregeling te bevorderen?*

Antwoord

GS zijn van mening dat er een evenwichtige afspiegeling van de maatschappij moet zijn in onze volksvertegenwoordiging. GS kunnen zich vinden in een flexibilisering dan wel uitbreiding van verlofmogelijkheden zoals het Adviescollege aangeeft. GS benadrukken daarbij wel dat het uitvoeringsvraagstuk - dat vooral samenhangt met de vervangingsmogelijkheid en de positie van de vervanger - hierbij een rol speelt in het afwegingskader.

Het woord 'ontslag' uit artikel X10 van de Kieswet heeft een negatieve connotatie, doordat de woordkeus terug gevoerd kan worden naar de norm van ontslag uit de jaren vijftig van de vorige eeuw toen vrouwelijke werknemers bij huwelijk en zwangerschap ontslag moesten nemen. Echter, destijds heeft de wetgever gekozen voor 'ontslag' vanwege wetssystematische en grondwettelijke redenen. Bij verlof in combinatie met vervanging zou immers het grondwettelijk vastgelegde aantal volksvertegenwoordigers worden overschreden. Het Adviescollege heeft in haar advies genoemd dat een alternatief zou kunnen zijn het desbetreffende lid van de volksvertegenwoordiging gedurende het verlof en de vervanging niet mee te tellen. Helaas bevat de wet een dergelijke clause niet.

Het IPO neemt als koepelorganisatie deel aan het ORDPA (Overleg Rechtspositie Decentrale Politieke Ambtsdragers). Het ORDPA vormt het overleg waarbinnen gesproken wordt over arbeidsvoorwaarden van politieke ambtsdragers met het ministerie van BZK. GS zullen – naar aanleiding van uw statenvragen én bij vertegenwoordiging van Gedeputeerde Frank Rijkaart als deelnemer aan de bestuurlijke ORDPA - deze kwestie (nogmaals) agenderen en bespreken in het ORDPA. In dit overleg gaat het uitsluitend over aanspraken van decentrale politieke ambtsdragers.

Daarnaast is deze kwestie ook onderwerp van gesprek binnen de Kring van commissarissen van de Koning, ook richting de minister.

Den Haag, 8 april 2025

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff